

Týždeň od 15. do 21. novembra 2020

RAST NA BOŽÍ OBRAZ

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

1Moj 1,26,27; Iz 11,1–9; 2Tim 3,14–17; 1Kráľ 4,29–34; Ján 14,17; 1Kor 2,1–16

ZÁKLADNÝ TEXT

Celé Písmo je Bohom vnuknuté a užitočné na učenie, karhanie, nápravu a výchovu v spravodlivosti. (2Tim 3,16)

Biblia rozpráva veľký príbeh o Bohu a ľuďoch. Niekedy sa dá naň pozerat' ako na nevydarený lúboštný príbeh, inokedy nám to pripomína príbeh otca a jeho tvrdohlavých a odbojných detí, ktoré sa nakoniec spamätajú.

Tento týždeň objavíme v biblickom príbehu ďalšiu tému – o učiteľovi a jeho žiakoch, ktorým sa v skúškach opakovane nedarí, ale učiteľ im napriek tomu neustále trpezlivo vysvetľuje všetko dôležité, až kým aspoň niektorí pochopia. Biblický príbeh sa nelíši od našich vlastných príbehov, ktoré dobre poznáme – až na jednu výnimku. Príbeh o Bohu a jeho ľuďoch sa určite skončí dobre. Boh dosiahne svoj cieľ. Zárukou toho je Božia milosť voči jeho ľuďom. Zodpovednosť človeka je v tomto vzťahu často chápaná nesprávne. Mnohí ju považujú za veľkú záťaž, preto u nich vyvoláva strach a obavy. Biblický príbeh nás pozýva poznávať Boha a rozumieť jeho vôli. Učiť sa poznávať Boha je našou najdôležitejšou odpoveďou na jeho milosť. Milosť sa nedá zaslúžiť. Životná škola, do ktorej nás Boh pozýva, je vo svojej podstate práve poznávaním tejto milosti, ktorá nás mení na Boží obraz, na ktorý sme boli stvorení.

STVORENÍ NA BOŽÍ OBRAZ

²⁶Boh povedal: „Utvorme človeka na svoj obraz, na svoju podobu. Nech ľudia vládnu nad morskými rybami, nebeským vtáctvom, dobytkom, nad celou zemou a nad všetkými plazmi, čo sa hýbu po zemi!“ ²⁷Boh stvoril človeka na svoj obraz; na Boží obraz ho stvoril. Stvoril ich ako muža a ženu. (1Moj 1,26.27)

¹Toto je rodokmeň Adama. Keď Boh stvoril človeka, utvoril ho na Božiu podobu. ²Ako muža a ženu ich stvoril, požehnal ich a dal im meno človek, keď ich stvoril. ³Keď mal Adam stotridsať rokov, splodil syna na svoj obraz a podobu a dal mu meno Šét. (1Moj 5,1–3)

Uvažuj o úvodných veršoch (1Moj 1,26.27 a 5,1–3). Ako Boh stvoril človeka? Čo sa stalo po páde do hriechu?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Výraz „Boží obraz“ fascinoval interpretov Biblie celé stáročia. Na aký obraz boli vlastne stvorení prví ľudia? Znamená to, že Boh sa pozrel do zrkadla a svoje nové stvorenie sformoval tak, aby vyzeralo ako on? Alebo to znamená, že ľudia sa podobajú na Boha viac než všetky ostatné formy života? Alebo to odkazuje na duchovnú a intelektuálnu podobnosť a kompatibilitu medzi Stvoriteľom a jeho ľudským stvorením? Písmo nevysvetľuje presne, čo daný výraz znamená, hoci teológovia na základe Písma priniesli viacero pohľadov. Vidíme však, že po páde do hriechu sa tento obraz zmenil. Preto Ellen Whiteová napísala, že cieľom výchovy a životného rastu je obnoviť v človeku obraz jeho Tvorcu (Ed 14–16; Vých 11–14).

Ako môže dosiahnuť výchova taký pozoruhodný cieľ? Boh nás stvoril tak, aby sme s ním mali podobný vzťah, aký majú rodičia so svojimi deťmi. Stvoril nás na svoju podobu, podobne ako deti nesú podobu svojich rodičov (1Moj 5,1). Chce nás vychovávať, aby sme sa stali jeho deťmi a patrili do jeho rodiny. Komunikuje s nami a vytvára si s nami trvalý vzťah. Boží obraz je preto skôr „duševný obraz“, ktorý umožňuje dvom bytostiam – jednou je Boh a druhou človek – rovnako zmyšľať. Presne to sa deje pri výchove – najprv doma medzi rodičmi a deťmi, neskôr v škole, keď časť výchovy prevezmú učitelia. Zrejme Boh myslel na tento proces výchovy, ktorý tak dobre poznáme, keď nás – na rozdiel od iných foriem života – stvoril na svoj obraz. Urobil tak preto, aby nás mohol učiť a my aby sme sa mohli učiť od neho, až kým nebudeme odzrkadľovať jeho obraz (jeho zmyšľanie).

- Príbeh vykúpenia je príbeh výchovy od stvorenia po vtelenie a od vtelenia po nové stvorenie. Boh je učiteľom a nebo školou (pozri Ed 301; Vých 257). Čo vyplýva z tejto myšlienky pre kresťanskú výchovu doma, v cirkvi, v škole i počas celého života?

APLIKÁCIA

ZASLÚBENÝ MESIÁŠ AKO UČITEĽ

¹Z Izajovho pňa vzíde ratolesť a z jeho koreňov vyrastie výhonok. ²Spochíne na ňom duch Hospodina, duch múdrosti a rozumu, duch rady a sily, duch poznania a Hospodinovej bázne. ³V bázni pred Hospodinom bude mať záľubu, nebude súdiť podľa vonkajšieho zdania ani nebude rozhodovať podľa toho, čo predtým počul, ⁴ale spravodlivo bude súdiť slabých a nestranne rozhodovať o ponížených v krajine. Palicou svojich úst bude biť násilníkov, dychom svojich pier usmrtí bezbožníka. ⁵Spravodlivosť bude opaskom na jeho bedrách a vernosť bude remeňom na jeho drieku. ...⁹...zem sa naplní poznaním Hospodina, ako sa more naplní vodami. (Iz 11,1–5.9)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Ježiš je v Biblii označený ako Boží Syn, Mesiáš, Syn človeka, Spasiteľ, Vykupiteľ, Pán a Boží Baránok. Ale pre ľudí, ktorí ho počas jeho vyše trojročného verejného pôsobenia v Judsku a Galilei poznali najlepšie, bol Učiteľom. Volali ho „Majster“ alebo „Rabbi“. Obidve pomenovania znamenajú to isté – učiteľ. Ježiš vykonával svoju verejnú službu tak, že učil. Bol to veľmi prijateľný a vhodný spôsob, pretože jeho dielo vykúpenia sa istým spôsobom podobá vyučovaniu. Predpovedal to dokonca prorok Izaiáš.

Akým spôsobom predstavuje prorok Izaiáš (Iz 11,1–9) očakávaného Mesiáša a jeho učiteľskú úlohu? Ako sa toto zaslúbenie uskutočnilo v živote a službe Ježiša?

U Izaiáša v 11. kapitole sa nachádza jedno z najprekvapujúcejších mesiášskych proctiev Písma. Verše 1–3 predstavujú prichádzajúceho Mesiáša ako niekoho, kto prináša poznanie, radu, múdrosť a pochopenie. Celá pasáž sa končí pozoruhodným sľubom: „Zem sa naplní poznaním Hospodina, ako sa more naplní vodami.“ (Iz 11,9) Možno práve toto inšpirovalo Ellen Whiteovú, aby vo svojej knihe o výchove poznamenala, že dielo výchovy a dielo vykúpenia sú totožné (Ed 30; Vých 25.26).

Prečítaj si text Ján 3,1–3. Nikodém oslovil Ježiša „rabbi“. Povedal, že Ježišov učiteľský dar pochádza od Boha – pre znamenia, ktoré Ježiš vykonal, pre jeho zázraky a pohľad na zmysel života. Ježiš súhlasil, ak nie s titulom, ktorý dostal, tak určite s tým, kto je zdrojom jeho učiteľského daru. Nikodémovi odpovedal, že sa musí narodiť znovu, aby videl Božie kráľovstvo, pochopil ho a mohol doň vojsť. To znamená, že právo učiť iných, dokonca aj v Ježišovom prípade, pochádza od Boha.

Schopnosť učiť je určite Boží dar. Boh ho udelil, Ježiš prijal a tí, ktorých učil, uznali, že má božskú autoritu.

APLIKÁCIA

- **Vďaka Ježišovi mohli ľudia v jeho okolí lepšie poznávať Hospodina a jeho charakter. Čo si vďaka nemu pochopil o Bohu ty? Ako môžeš to, čo si poznal vďaka Ježišovi, odovzdávať ďalej?**

BOŽIE SLOVO A NÁŠ OSOBNÝ RAST

¹⁴Ty však zostaň v tom, čomu si sa naučil a čo ti je zverené, ved' vieš, od koho si sa to naučil, ¹⁵a pretože od detstva poznáš sväté Písma, ktoré ti môžu dať múdrosť na spásu, a to vierou v Ježiša Krista. ¹⁶Celé Písmo je Bohom vnuknuté a užitočné na učenie, karhanie, nápravu a výchovu v spravodlivosti, ¹⁷aby Boží človek bol dokonalý a pripravený na každé dobré dielo. (2Tim 3,14–17)

Čo hovorí text 2Tim 3,14–17 o úlohe Písma v kresťanskej výchove a v našom životnom raste?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prvá časť Biblie sa nazýva Tóra. Tento výraz sa niekedy prekladá ako „zákon“, pretože v piatich Mojžišových knihách je veľa zákonov. Ale Tóra znamená aj „vyučovanie“ alebo „poučenie“. Takéto chápanie sa úplne líši od toho, čo si mnohí pod pojmom „zákon“ v Biblii predstavujú, totiž pravidlá a nariadenia, ktoré musíme dodržiavať, aby nám Boh zachoval svoju priazeň. Tak to však nie je. Zákon je predovšetkým naučením o tom, ako máme žiť, aby sa nám darilo a aby sme zostali v takom zmluvnom vzťahu s Bohom, aký s nami chcel mať, keď nás stvoril.

Ďalšia časť hebrejskej Biblie, „proroci“, hovorí o tom, ako Boží ľud zvládol túto učebnú látku a ako podľa nej žil (skorší /prední/ proroci alebo historické knihy) a čo sa z tejto látky mal naučiť (neskorší /zadní/ proroci). Zvyšná časť Starej zmluvy (nazývaná „spisy“) je plná príkladov úspešných i menej úspešných učiteľov a žiakov a ich skúseností. Príkladmi úspešnej výchovy v týchto knihách sú Ester, Rút, Daniel a Jób. Medzi tých, u ktorých sa to až tak nepodarilo, patria štyria Jóbovi priatelia. Kniha Žalmy je spevník, ktorý má minimálne tri výchovné žalmy: Žalm 1, Žalm 37 a Žalm 73.

V evanjeliách sa nachádza veľké množstvo textov s výchovným zámerom, medzi ktorými vynikajú najmä Ježišove podobenstvá. Mnoho Pavlových listov sa začína mocnou zvestou evanjelia, ale končí sa množstvom praktických rád do každodenného kresťanského života. Aj kniha Zjavenie obsahuje výchovnú učebnú látku. Napríklad celá budúcnosť Kristovej cirkvi je odhalená vo zvitku, ktorý môže otvoriť iba Boží Baránok – Ježiš, veľký Učiteľ (Zj 5,1–5).

- **Biblické texty vznikali v určitom špecifickom období, a preto aj ich poslanstvo bolo primárne adresované tým, ktorí žili vtedy – do ich životov a podmienok, ktoré sa mohli líšiť od tých našich. Ako môžeš tieto texty múdro a správne aplikovať a nechať sa nimi viesť aj v 21. storočí?**

APLIKÁCIA

DAR MÚDROSTI

⁹Boh obdaril Šalamúna múdrosťou, veľkou rozvahou a takým množstvom nápadov, ako je piesku na morskom pobreží. ¹⁰Šalamúnova múdrosť prevýšila múdrosť celého Východu i všetku múdrosť Egypta. ¹¹Bol múdrejší než ostatní ľudia, než Ezrachovec Etán alebo Hemán, Kalkól a Darda, synovia Machóla, takže povest' o ňom prenikla ku všetkým okolitým národom. ¹²Zložil tritisíc prísloví a jeho piesní bolo tisícpäť. ¹³Hovoril o stromoch, a to od libanonského cédra až po yzop, čo rastie na múre. Ďalej hovoril o zvieratách, o vtákoch, o plazoch a rybách. ¹⁴Šalamúnovu múdrosť prichádzali počúvať ľudia zo všetkých národov a všetci pozemskí králi, ktorí sa dozvedeli o jeho múdrosť. (1Kráľ 5,9–14)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Dnes bežne používame pojmy ako škola, štúdium, výchova či vzdelávanie. V Biblii sa však takmer nevyskytujú. Oveľa častejšie sa stretávame s témou životnej múdrosti, ktorú Boh dáva ľuďom (2Sam 14,2; Prísl 16,23).

Čo hovorí text 1Kráľ 5,9–14 (1Kráľ 4,29–34 Roh) o význame a dôležitosti múdrosti pre život?

Kráľ Šalamún bol veľmi múdry človek. Dokázal formulovať múdrosť na základe života zvierat a rastlín. Jeho príslovia obsahovali veľkú múdrosť. Celkovo pôsobil ako skutočne vzdelaný človek. Knihy Príslovia a Kazateľ obsahujú množstvo múdrych naučení o rôznych životných okolnostiach. Sú pripisované Šalamúnovi a iným múdrym učiteľom staroveku (Prísl 1,1; 25,1; 30,1; 31,1).

Podľa Biblie je múdrosť niečo viac, než čo my dnes nazývame poznanie. Je to niečo, čo sa človek učí od rodičov a učiteľov, najmä kým je mladý (Kaz 12,1). Tým sa to však nekončí. Človek totiž získava a objavuje múdrosť po celý život. Okrem toho, múdrosť všeobecne má aj praktickú stránku. Napríklad od mravcov sa máme naučiť prichystať si potravu v lete, aby sme jej mali dostatok aj v zime (Prísl 6,6–8).

Múdrosť nie je len praktická; má aj svoju teoretickú stránku. Múdrosť sa začína vierou v Boha. Má určité základné princípy, podľa ktorých sa riadi (Prísl 1,7). Múdrosť nám pomáha žiť zodpovedne, vedie nás k užitočnosti pre iných a chráni pred nešťastím. Podobne ako poznanie, ani múdrosť nám nedá odpovede na všetky naše otázky. Pomôže nám však uspokojiť sa s tým, čo vieme, a pokračovať v hľadaní toho, čo zostalo nepoznané. To je dobrý východiskový bod, z ktorého sa môžeme učiť poznávať Boha a dôverovať jeho milosti. Podľa Jer 18,18, múdry učiteľ má rovnaké poslanie ako kňaz a prorok – sprostredkovať poslanstvo od Boha jeho ľudu vo forme nariadení v zákone, výchovných rád a konkrétnych posolstiev od Boha.

APLIKÁCIA ■ Ako môže človek získať múdrosť a potom ju odovzdať tým, ktorí prídu po ňom? Prečo je dôležité, aby sme to ako ľudia robili?

POZNÁVANIE A FORMOVANIE V RANEJ CIRKVI

⁹Ale ako je napísané: Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo a čo ani do ľudského srdca nevstúpilo, to pripravil Boh tým, čo ho milujú. ¹⁰Nám to však Boh zjavil skrze Ducha, lebo Duch skúma všetko, aj Božie hlbiny. ¹¹Ved' kto z ľudí vie, čo je v človeku, ak nie duch človeka, ktorý je v ňom? Tak ani Božie veci nepozná nikto, len Boží Duch. ¹²My sme však neprijali ducha sveta, ale Ducha, ktorý je z Boha, aby sme poznali, čo nám Boh daroval. ¹³O tom aj hovoríme, nie však naučenými slovami ľudskej múdrosti, ale tými slovami, ktoré učí Duch; a tak duchovné veci vysvetľujeme duchovne. ¹⁴Telesný človek neprijíma veci Božieho Ducha; sú mu totiž bláznovstvom a nemôže ich poznať, pretože sa posudzujú duchovne. ¹⁵Ale duchovný človek posudzuje všetko, jeho však neposudzuje nik. ¹⁶Ved' kto poznal Pánovu myseľ, aby ho poučal? My však máme myseľ Kristovu! (1Kor 2,9–16)

Jeden z pozoruhodných princípov výchovy v Písme sa objavuje v okamihu, keď má Ježiš, veľký Učiteľ, opustiť svojich učeníkov. Strávil s ním tri a pol roka, čo je približne tolko času, koľko trvá stredoškolské alebo bakalárske štúdium. Po ukončení štúdia sa predpokladá, že študenti sú pripravení samostatne konať, čo je samozrejme individuálne.

Ježiš to vedel, preto poskytol svojim nasledovníkom možnosť, aby sa aj naďalej nechali viesť a formovať Svätým Duchom. Tento Učiteľ alebo Radca je označený aj ako Tešiteľ alebo Obhajca (v gréčtine *paraklétos*). Ježišovým nasledovníkom je stále na blízku (Ján 14,16.17). Je to aj Duch pravdy. Aj keď Svätý Duch nie je označený ako vychovávateľ, jeho dielo má určite výchovný charakter, najmä pokiaľ ide o hľadanie a nachádzanie pravdy.

Čo podľa textu 1Kor 2,1–16 považuje Pavol za dôležité v kontexte výchovy a formovania kresťana?

Pavol začína túto časť listu tým, že veriacim v Korinte pripomenie ich prvé stretnutie, počas ktorého im hovoril o Ježišovi Kristovi a jeho ukrižovaní (1Kor 2,2). Tým však neskončil (1Kor 2,6). Keď sa títo noví kresťania vo svojej viere upevnili, apoštol sa vrátil, aby ich učil ďalej prenikať do krás Božej múdrosti – mali poznávať to, čo bolo skryté u Boha pred vznikom sveta (1Kor 2,7), dokonca aj Božie hlbiny (1Kor 2,10). To všetko budeme poznávať pod vedením Božieho Ducha, keď sa spojí s naším duchom.

Áké hlboké bude toto štúdium a koľko poznania bude sprístupnené tým, ktorí sa nechajú viesť Duchom? Táto kapitola sa končí citátom z proroka Izaiáša: „Kto obsiahol ducha Hospodina a kto ho svojou radou poučal?“ (Iz 40,13) Prorok, ktorý sa prihováral obyčajným ľuďom svojej doby, by povedal, že nikto. Pavol však opravuje takéto vnímanie záverečnými slovami: „Máme myseľ Kristovu“, čo znamená, že kresťania naplnení Duchom majú prístup k Božej myslí, a teda k takému množstvu poznania a porozumenia (1Kor 2,10–13), aké človek potrebuje, aby poznal cestu spravodlivosti.

- Ako rozumieš Pavlovým slovám o tom, že „máme myseľ Kristovu“ (1Kor 2,16)? Ako sa to prejavuje v tvojom živote? Ako to ovplyvňuje tvoj vzťah k ľuďom naokolo?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Veľké poverenie z Mat 28,18–20 spustilo rozsiahle náboženské hnutie po celom svete. Niekoľkí apoštoli alebo misionári (tieto dve slová majú rovnaký význam – „tí, ktorí sú poslaní“) prešli celý svet, zhromaždili tých, ktorí ich počúvali, urobili z nich učeníkov, vyzvali ich, aby uverili v Ježiša, pokrstili ich a učili ich všetko, čo im Ježiš prikázal. Kresťanským konvertitom z celého sveta, reprezentujúcim rôzne kultúry a hovoriacim rôznymi jazykmi, sa hneď po krste začína hlbšie poznávanie Božích právd a života s Bohom. Vôbec nás to neprekvapuje, pretože sa ešte musia naučiť veľa vecí.

Dôvod, prečo sa kresťania vždy učia, nie je len intelektuálny záujem alebo túžba po nových poznatkoch. Ide skôr o to, že vier a kresťanský život zahŕňujú všetky oblasti každodenného života. Je toho veľa, čo sa máme naučiť. Preto novozmluvné listy obsahujú jednak zvesť o Ježišovi (niekedy nazývanú novozmluvným slovom *kérygma*), jednak poznanie všetkých vecí, ktoré sa ako kresťania musíme naučiť (niekedy nazývané aj novozmluvným slovom *didaché*). Dobrým príkladom zvesti je 1Kor 2,2, kým poznávanie sa začína v 1. Korintňanom 4 a pokračuje až do konca listu. Čo sa kresťania musia naučiť? Práca, odpočinok, sociálne otázky, vzťahy v spoločenstve, cirkev a bohoslužba, ekonómia, filantropia, vzťah k nadriadeným, poradenstvo, rodina, vzťahy v manželstve a výchova detí, jedlo a jeho príprava, oblečenie, dokonca aj starnutie a príprava na koniec života, osobný a spoločenský život. Byť kresťanom znamená vedieť niečo o všetkých týchto oblastiach, ba aj o ďalších. Nepochopíme to automaticky, potrebujeme sa to naučiť.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Aký význam má poznávanie a vzdelávanie pre poslanie cirkvi?
2. Čo chcela Ellen Whiteová povedať tým, že „nebesia sú školou“ (Ed 301; Vých 257)?
3. Znovu si prečítajte text 1Kor 2,1–16. Čo hovorí Pavol o tom, čo nám Boh zjavuje prostredníctvom inšpirácie? Zamyslite sa nad jeho tvrdením, že múdrosť tohto veku a kniežatá tohto veku „hynú“. Ak to Pavol mohol povedať vtedy, čo môžeme povedať my o „múdrosti“ nášho veku?